

Politisk viljeinriktning för vård vid endometrios

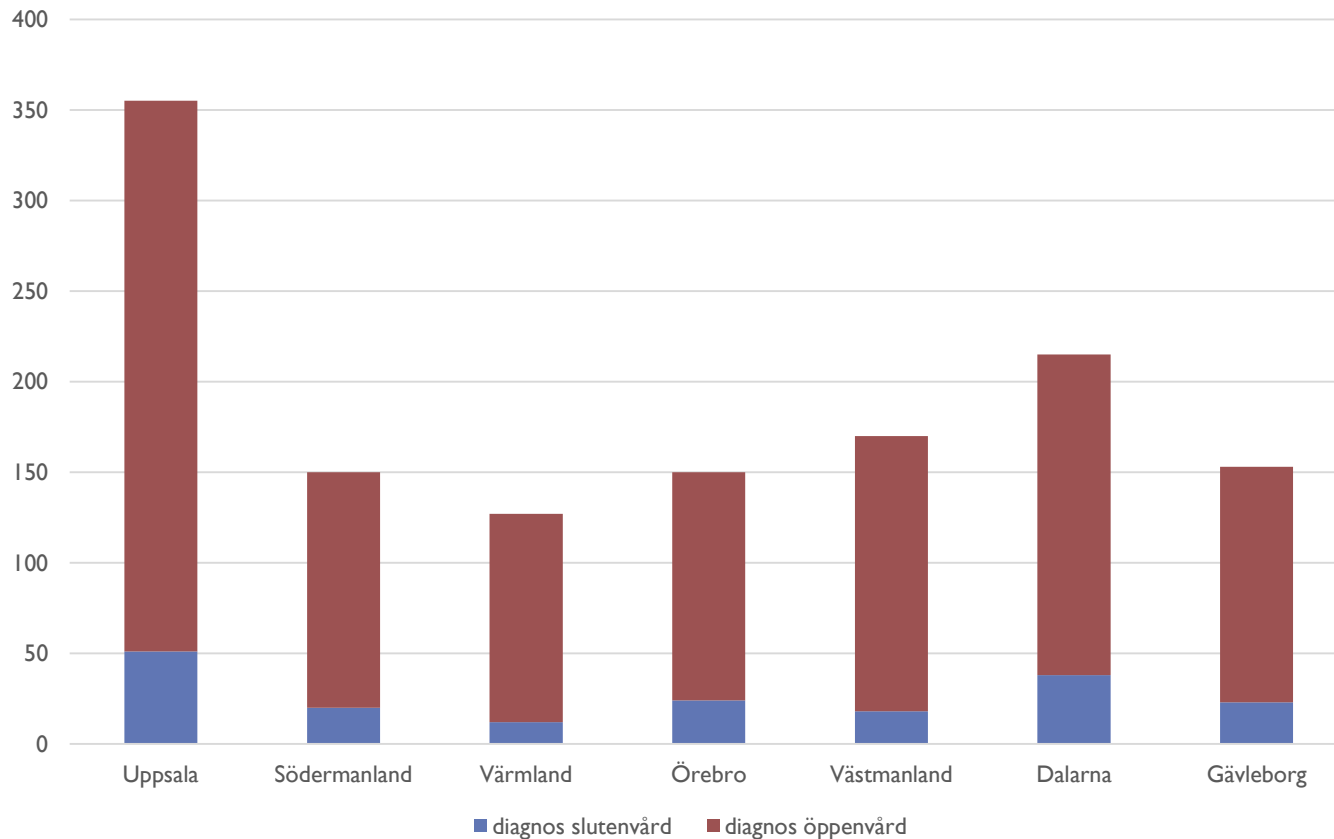
Bakgrund

- ▶ Endometrios är en kronisk gynekologisk sjukdom som innebär att livmoderslemhinna växer utanför livmodern där vävnaden blir inflammerad
- ▶ Upp till 10 procent av alla kvinnor i fertil ålder uppskattas vara drabbade av endometrios
- ▶ Vanliga symtom: svår smärta före eller under menstruation och/eller samlag, besvär i tarmar och urinvägar samt ofrivillig barnlöshet.
- ▶ Tidig upptäckt och grundläggande behandling minskar risk för svårare besvär i framtiden

Forts bakgrund

- ▶ Endometriosis medför stora kostnader både direkta för hälso- och sjukvården och indirekta i form av sjukfrånvaro.
- ▶ Ex minskad sjukfrånvaro från 38 dag/år till 31 dag/år innebär en besparing på 800-900 miljoner kronor.
- ▶ Socialstyrelsens utvärdering av vård vid endometriosis utifrån indikatorerna kommer att publiceras efter sommaren 2019

Från Socialstyrelsens statistikdatabas, år 2016 endast specialistvård. Patienter som vårdats inom slutenvård- respektive öppenvård med diagnos N80 endometriosis

Riktlinjerna innehåller centrala rekommendationer inom nedan områden:

- ▶ Multiprofessionellt stöd
- ▶ Insatser vid tidiga symtom
- ▶ Diagnostik vid smärta trots basal hormonell behandling
- ▶ Avancerad hormonell behandling
- ▶ Icke-farmakologisk behandling vid smärta trots basal hormonell behandling
- ▶ Farmakologisk tilläggsbehandling vid smärta trots basal hormonell behandling
- ▶ Insatser vid endometriosis med akuta smärtskov
- ▶ Diagnostik vid svårbehandlad endometriosis
- ▶ Misstänkt samsjuklighet
- ▶ Kirurgiska åtgärder vid svårbehandlad endometriosis
- ▶ Insatser vid svåra endometriosisrelaterade symtom
- ▶ Graviditetsrelaterad smärtlindring
- ▶ Strukturerad uppföljning

Multiprofessionellt stöd

- ▶ Sjuksköterska eller barnmorska med kunskap om endometrios –prio 2
  - ▶ *Finns i tre regioner (Dalarna, Uppsala, Värmland). Övriga delvis eller saknar helt*

  - ▶ Multiprofessionellt team vid endometrios – prio 1
  - ▶ *Finns i tre regioner (Dalarna, Uppsala och Värmland). Övriga delvis eller saknar helt*
- Bristande tillgång till professioner som smärtspecialist, sexologisk kompetens, uroterapeut*

Insatser vid tidiga symtom

- ▶ Anamnes med symtombeskrivning vid svår menstruationssmärta – prio 1
- ▶ *Finns i fyra regioner (Dalarna, Uppsala, Värmland, Gävleborg) och delvis i övriga*
- ▶ Basal hormonell behandling - monofasiska kombinerade preventivmedel – prio 2, - Gestagener – prio 2
- ▶ *Hormonell behandling finns i samtliga landsting/regioner men antal personer som får behandling behöver öka*
  - *Flertal lyfter behovet av ökad kompetens inom skolhälsovård, ungdomsmottagningar och inom primärvård.*

Övriga utmaningar

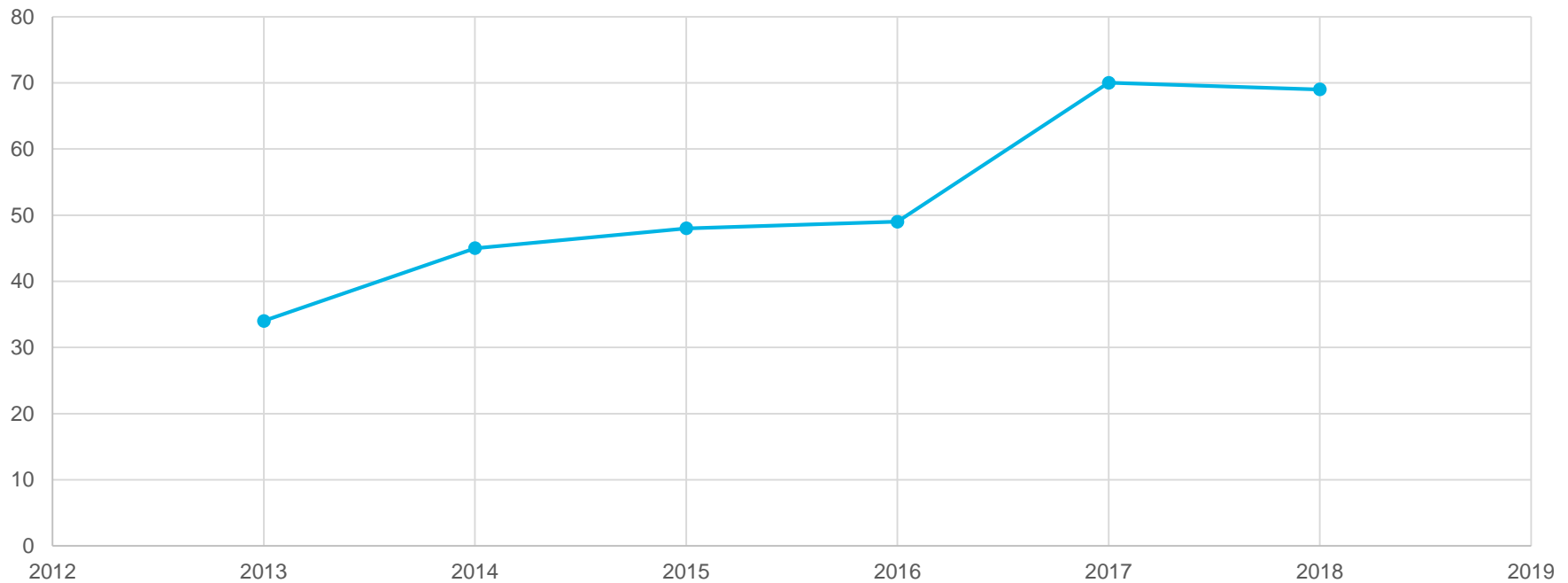
- ▶ Diagnostik – kvalificerat vaginalt ultraljud. Kompetens att utföra undersökning behöver öka
- ▶ Icke farmakologisk behandling – tillgång till fysioterapeut med kompetens inom endometriosis behöver öka
- ▶ Strukturerat omhändertagande vid akuta smärtskov – struktur samt individuell behandlingsplan behöver utvecklas
- ▶ Misstänkt samsjuklighet psykiatrisk och neuropsykiatrisk sjukdom – samarbete behöver utvecklas med psykiatri

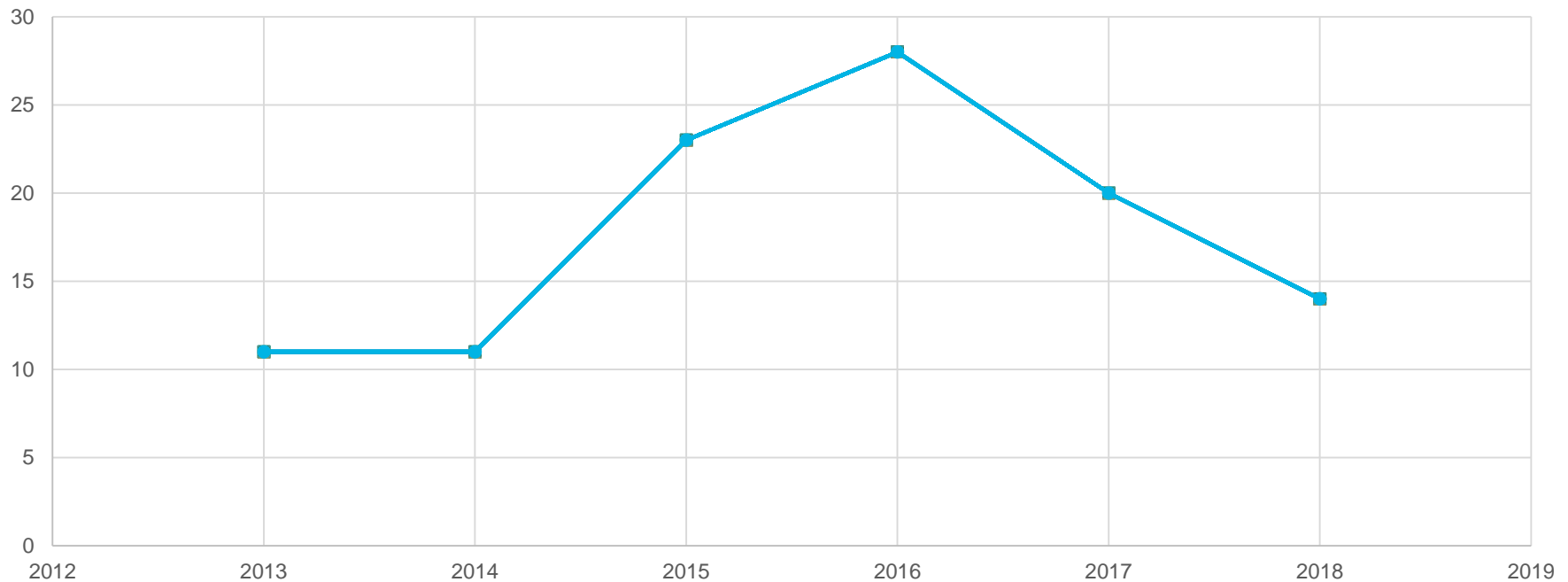
Övriga utmaningar

- ▶ Insatser vid svåra symtom – brist på smärtspecialister och multiprofessionell smärtrehabilitering till denna grupp
- ▶ Strukturerad uppföljning – telefonuppföljning efter akut sjukhusinläggning behöver öka

Antal besök dagvård nybesök, ej inskrivningsbesök, akut 2013 - 2018

Antal besök Dagvård nybesök, inskrivningsbesök, akut 2013 - 2018

Samverkansnämnden rekommenderar landstingen/regionerna att

- ▶ Anta de nationella riktlinjerna för vård vid endometrios.
- ▶ Fastställa och använda Socialstyrelsens indikatorer inom området
- ▶ Uppmärksamma att det i de slutliga riktlinjerna tillkommit en central rekommendation kring att erbjuda stödjande samtal till personer med endometrios och behov av stöd (prioritet 2)
- ▶ Följa upp och ge förutsättningar för att nuvarande gap gällande tillgång till tidiga insatser och multiprofessionellt team minskar